СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 84. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 12-го квітня, 1937.

VOL. XLV. No. 84. Jersey City, N. J., Monday, April 12, 1937. THREE CENTS

СЕНАТ ВИСУВАЄ НОВИЙ ПЛЯН ЗА СТРАЙКИ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Мекаду вніс проект, щоби створити спеціяльний комітет для переговорів з провідниками промислу й робітничих юній та з ними знайти способи завести між підприємцями й робітниками кращі відносини.

Цей комітет мав би остаточно придумати пляни відповідних нових законів про відносини між робітниками й підприємцями.

Тимчасом у палаті послів конґресу йшли заходи за те, щоби чимскорше ухвалити резолюцію сенату, котра осуджує скрайні засоби підприємців і робітників.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОБУЄ ПРОМИСЛОВУ ОРҐАНІЗАЦІЮ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Немалу сензацію в робітничих кругах викликує постанова юнії електричних інжинірів почати орґанізацію всіх робітників підприємства Вестинґгавз Електрик Ко. на промисловій засаді.

Справа в тому, що ця юнія належить до Американської Федерації Праці, котра придержується традиції орґанізувати робітників не за промислами, а за фахами.

ГЕРШІ ДАЛІ ПРОБУЄ ЛОМАТИ СТРАЙК СКЕБАМИ.

ГЕРШІ (Па.). — Підприємство Гершія відкрило в пятницю свої фабрики, стараючися вести роботу скебами. Під фабриками зібралося велике число страйкуючих робітників. Тимчасом представники юнії переговорювали з представниками підприємства й з федеральними й стейтовими посередниками в страйках, але вони не довели до ніякої угоди.

Між страйкарами й скебами могло дійти до бійок, але стейтова поліція не дала їм зіткнутися.

АВТОМОБІЛЬНИЙ СТРАЙК В ОШАВІ.

ОШАВА (Онтаріо, Канада). — У четвер почався тут страйк автомобільних робітників у фабриках підприємства Ґенеральна Моторова Корпорація. Фабриканти заповіли, що вони будуть ламати страйк страйколомами.

Премієр провінціонального уряду виступив з гострою загрозою проти Комітету для Промислової Орґанізації; він каже, що він не дозволить юнії здержувати праці в фабриці та зломить такі заходи силою. У своїй публичній заяві Комітет для Промислової Орґанізації заперечує, що юнійні орґанізатори вживають насильства при орґанізуванню робітників або при веденню страйку.

За обчисленнями юнії на страйк вийшли 3,700 робітників. Місто має 28,000 душ населення.

РУЗВЕЛТ НЕ ХОЧЕ ІНФЛЯЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт заявив на правильній тижневій ґазетярській конференції, що уряд не задумує зміняти своєї політики щодо золота, але хоче далі вдержати його ціну на дотеперішнім уровені.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ДИКТАТУРОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Фредерик Кавдерт, представник Нюйорської Адвокатської Палати, заявив як свідок перед судейським комітетом сенату, що президентів проект реформи суду може довести до диктатури.

З подібними думками виступав на цьому переслуханню Вилюем Матерсон, декан школи права в Мезурськім університеті.

ФАЛШИВІ ГРОШІ.

НЮ ЙОРК. — Тайна служба федерального уряду остерігає громадянство, що в цій околиці появилося більше число фалшивих 5-долярівок.

Фалшовані банкноти мають портрет Лінколна, виконаний загрубо в тінях. Не дивлячися на ці недостачі, вони можуть легко курсувати серед людей, що не придивляються одержаним грошам.

РОЗСЛІДИ НАД ПРАЦЕЮ МОЗКУ.

НЮ ЙОРК. — На зборах Нюйорської Медичної Академії прочитав д-р Вилйем Гілі з Бостону відчит про свої розсліди над працею мозку. Прелеґент доказував, що мозок подібний да автомобіля з великим числом цилíндрів. Звичайно він не працює всіми циліндрами, бо тіло звичайно не доставляє йому потрібної скількості поживи. Він каже, що деяка пожива побуджує мозок до праці більше, ніж інша.

БЕЛЬҐИЙСЬКИЙ КАРДИНАЛ ПРОТИ РЕКСІСТІВ.

БРУКСЕЛЯ. — Бельґійський кардинал Ван Рої видав заклик до католицьких вірних, щоб у надходячих виборах не піддержували Деґрелля, бельґійського фашистівського лідера і його партії „рексистів". Отвертий виступ кардинала викликав в Бельґії велике враження.

ЯК ЗГИНУВ ЛОРД КІЧЕНЕР?

Про смерть лорда Кіченера, англійського міністра військових справ в часі світової війни, відомо було досі, що він згинув від торпеди німецького підводного судна, яке затопило на Балтійському морі анґлійський кружляк підчас його подорожі до Росії. На ділі було інакше і тільки видані тепер спомини німецького шпитуна Ерніста Карля кинули на цю справу дещо світла. З доручення свого начальства Карль з особистими документами одного бельґійського старшини, до того князя, що згинув на фронті, удався до Анґлії з гуртом бельґійських утікачів і тут, удаючи то голяндського техніка, то бельґійського робітника, працював у портах, фабриках, та копальнях, збираючи пильно вістки або інспіруючи акти саботажу. Завдяки свому офіцирському та княжому титулові мав теж доступ до вищих товариських кол у Лондоні. На балях і приняттях зустрічався з високими урядовцями, що були справжньою копальнею вісток. Згодом навязав звязки з ірляндською конспіративною орґанізацією „Сін-файн", що на всіх фронтах вела протианглійську акцію, будучи тимсамим союзницею Німеччини. Він дізнався про тайний плян Кіченера ввести між іншим загальну військову службу в Ірляндії. Про все те повідомив своїх ірляндських союзників. Від тієї хвилини смерть лорда Кіченера була рішена. Сінфайнери та Еранст Карль занялися спільно виконанням присуду. Карль довідався незабаром про плянований виїзд Кіченера до Росії. Аґенти „Сін-файну" довідались, що подорож відбудеться кружляком „Гемпшір". Тоді Карль навязав зносини з двома ірляндцями із залоги, з яких один мав доступ до складу муніції. Карль втаємничив їх у свій плян і намовив умістити у складі дві бомби з годинниковим механізмом. 5. червня 1916 р. лорд Кіченер усів на корабель. Оба заговірники втікли з корабля і сховались у пристані. На другий день „Гемпшір" рушив у дорогу, а незабаром наслідком експльозії пішов на дно. Спершу думали, що корабель зустрівся з німецькою підводною міною, опісля, що його сторпедувало німецьке підводне судно. Успішне переведення цього пляну насунуло Карльові думку знищити подібним способом усю анґлійську фльоту. Однак анґлійська тайна розвідка попала на сліди фальшивого бельґійського князя і він утік завчасу за границю. Річ природна, що анґлійські військові кола ставляться до ревеляційних споминів Ернста Карля скептично.

ҐУРАҐАН У ФЛОРИДІ.

НАЙЕМІ. — У пятницю навістила цю окилицю вітруга, що мала силу торнада. Буря повивертала дерева, здіймала дахи з домів та покалічила кілька осіб.

„СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ" НА УКРАЇНСЬКІЙ СЦЕНІ.

Як довідуємося, під кермою відомого наукового дослідника і письменника прф. д-ра Василя Щурата письменник Меріям-Лужницький і реж. Блавацький опрацьовують відому старо-українську поему „Слово о полку Ігоревім" на сцену.

ГАЛИЧИНА — КРАЇНОЮ ВРАЗКОВИХ ЛЮДЕЙ.

В Польщі, на тих каварняних гостей, що залишаються по 12-тій вночі в льокалі, наложили тому три роки спеціяльний податок на Фонд Праці. Податок від сидження по 24-тій год. в каварні чито веселому льокалі стягають в той спосіб, що по тій годині кельнер ходить від столика до столика і від кожного стягає по 50 сот., залишаючи йому відповідний бльочок. Так стягають від тих, що бавляться, поневільну дань на безробітних. З тих 50 сотикових оплат виростає поважна сума, бо наприклад, в 1935—36 р. до Фонду Праці у Варшаві вплинуло з цілої держави 486,441 зл. Статистика, хто кілько наскладав на ту суму є незвичайно цікава: характеризує виразно добробут та замілування до нічних гулянок у поодиноких сторонах польської держави. Найліпше бавляться по півночі в Варшаві, якої мешканці „нічні пташки" зложили до Фонду Праці майже половину цілої згаданої суми (212,680 зл.), лодзьке (43,739 зл.), познанське (41,733 зл.), поморське (20,320 зл.), — а на сірому кінці йдуть східногалицькі воєвідства, — львівське (12,390 зл.), станиславівське (3,144) зл.) і тернопільське (1,390 зл.).

Оці числа є дуже пророчисті, бо вказують на вбогість нашого краю, де люди не можуть собі дозволити на коштовні нічні розваги і тому йдуть перед 12-ю спати.

НОВИЙ „ПОДВИГ" О. МЕДВЕЦЬКОГО.

Адміністратор Лемківщини о. Яків Медвецький розіслав до всіх гр.-кат. парохіяльних урядів на Лемківщині розпорядок, яким заборонив передплачувати часописи „Український Бескид", що виходить у Перемишлі, та „Наш Лемко", що виходить у Львові. Як відомо, „Український Бескид" є півофіціяльним орґаном перемиського єпископа о. Йосафата Коциловського чина Св. ВВ. і тому виступ мелківського адміністратора набирає спеціяльного значіння. Крім того заборонив співати по церквах пісню „Боже Великий" та прикрашувати іконостас і іншї образи в церкві українськими національними лентами. Отже теперішній лемківський адміністратом пустив уже зовсім явно свою „фарбу" і українське громадянство знає тепер безсумнівно, „хто йому стрик, а хто колом у бік"

ПОГОНЯ ЗА ПОТРІЙНИМ УБИВНИКОМ.

НЮ ЙОРК. — Міська поліція подає дальші подробиці з своїх майже двотижневих заходів, знайти виновника вбивника Вероніки Джідіон, її матері і їх комірника. Поліція каже, що вона знала від самого початку своїх розслідів, що вбивником є різьбар Ірвин, але вона нібито допитувала мужа старшої жінки, щоби змилити вбивника, бо поліція боялася, що як він тільки довідається, що поліція його підозріває, він поповнить самогубство.

Поліція каже, що він є зовсім певно божевільна людина.

ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ДОБУВАЮТЬ НАФТИ.

Нафтова ропа, це одне з найцінніших багатств, які мусить мати кожна держава для правильного розвою свого промислу Крім цього у нижчих культурно краях, де нема великої електричної мережі, вживають її до освітлювання Врешті нафта має величезне значіння як паливо до моторів, що особливо цінне тепер у часі великих змін ведення війни, наслідком нечуваної моторизації майже усіх родів зброї. Тому й не диво, що всі держави розпадаються за нафтою і експльоатують якнайінтенсивніше свої нафтові терени. Томуто і продукція цієї цінної копалини значно зросла. Коли у 1935 р. на цілім світі видобуто 226.5 міл. тон нафтової ропи, то у 1936 році видобуто її на 20 міл. більше, а 40 більше ніж в 1929 р., себто перед вибухом крізи. Кількість видобутої нафти зросла в Зл. Д. П. Америки (на 10.8 прц.), в СССР, (на 7.4 прц.), Анґлії (в копальнях Ірану і Іраку на 15 прц.), Румунії, Німеччині (о 3.5 прц.). Тільки в двох краях упала продукція нафтової ропи: на британськім острові Борнео к. Індій, та в Польщі, над чим й бідькає польський нафтовий промисл

ЯРМАРОК НА КЕРТИЦІ В ПАРИЖІ.

Мабуть нікому не прийшло досі на думку, що кертиці, ці незвичайно корисні звірятка, можуть стати предметом торговлі.

На одному з паризьких передмість відбуваються від якогось часу зовсім правильні ярмарки на кертиці. Доставцями цього дивного товару є французькі селяни, які приносять з поблизьких околиць на ярмарок повні коші кертиць. Покупцями є переважно представники деяких анґлійських фірм, які відсилають відтак живий транспорт до своєї батьківщини. В Анґлії розкуповують кертиць великі земельні власники, які випускають французькі кертиці до своїх ґородів. Кертиці, як відомо, нищать безпощадно всіх городових шкідників. Правда, є в Анґлії теж кертиці, але вони не є такі пажерливі і безпощадні як французькі, тому анґлійці спроваджують собі кертиць із суходолу і кажуть, що кошти транспорту їм дуже добре виплачуються.

МОСКОВСЬКИЙ „МЕСІЯНІЗМ" В УКРАЇНІ

МОСКВА.—Московська „Ліґа Безбожників" занепокоїлася, що з одного боку її відділи по цілому краю розлітаються, а з другого, що релігійність в Советах починає дуже зростати. Тому вона рішила скріпити свою діяльність і надати їй нового розгону. Тепер Ліґа хоче закладати всюди школи, які виховувалиб „безбожницьких місіонарів", себто людей, які йшли би між народ й „освідомлювали" його, що релігія це „опіюм для народу", що нема Бога, нема позагробового життя, що це все тільки „видумка попів"; а також, що земне життя і його стремління має виключно матеріялістичне підложжя. Першу „месіянську" школу заложили большевики, очевидно в Україні, в Дніпропетровській окрузі. „Ліґа Безбожників" також накликує своїх членів, щоб в часі Великодних Свят добре дивилися, котрі люди ідуть до церкви й виконують християнські обовязки.

СОВЄТСЬКІ ЗАЛІЗНИЦІ ПІД ВОЄННИМ НАГЛЯДОМ.

МОСКВА. — З огляду на катастрофальний стан совєтських залізниць, на яких щоденно діються десятки залізничих випадків, або саботажів, Л. Каганович, комісар транспорту, видав декрет, на основі якого заряд залізниць підчинено під воєнний заряд. За всі недогляди і проступки будуть карати по воєнному, а також залізниці дістануть військові частини для охорони стацій, мостів і важних вузлів.

„МАЛЕНЬКА" ЧИСТКА В ДОНБАСІ.

ДНІПРОПЕТРОВСЬК. — По наказу з Москви переведено в Донецькому басейні „маленьку" чистку, на основі якої викинено з управи копалень вугля поверх 400 канцелярийних урядників, й переведено їх до безпосередної продукції вугля. В угольнім тресті Кирова на 45 інжинірів тільки шість було занятих в копальнях, а решна сиділа в канцеляріях. Зновуж в іншому тресті на 97 тільки 31 працювало в копальнях. Внаслідок цеї бюрокартії, говорять совєтські часописи, продукція вугля була злетіла до 60%.

КОМЕДІЯ НА РУМУНСЬКОМУ ДВОРІ.

БУКАРЕШТ. — Румунський король Карло позбавив свого брата всіх князівських і військових титулів та змусив його виїхати заграницю, як звичайного горожанина. Причиною такого розпорядку короля було це, що його брат хотів конче женитися з розведеною жінкою одного дипльомата, панею Савіяну. Брат Микола був великим приятелем Карла, коли той сидів заграницею, позбавлений королівських прав. Микола навіть робив все можливе, щоби Карло повернув назад на престол. Вкінці Карло повернув, але привіз зі собою свою коханку паню Люпеску. Микола розгнівався на брата, бо уважав, що королеві не личить так поступати. Тепер Карло відплачує Миколі тим самим, й виганяє його з краю, бо каже, що його братові не личить женитися зі звичайною розвідкою. Та найцікавіше те, що сама пані Люпеску запопадливо настоювала на те, щоб вигнати Миколу, бо, мовляв, королівському братові справді не личить женитися з розвідкою.

ІТАЛІЯ СТУПАЄ НА ШЛЯХ АНТИСЕМІТИЗМУ.

РИМ. — В італійській пресі починає впадати в очі певна зміна у відношенню італійців до жидів. До тепер в Італії, хоч був фашизм, не було найменшого сліду антисемітизму. Одначе від певного часу італійська преса починає всюди до імен видних комуністичних діячів додавати також жидівську національність, з очевидним наміром доказати, що в проводі комунізму головну ролю відграють жиди. Один часопис „Тевер" навіть друкує спис жидівських родин в Італії, подаючи попри їх зіталійщені призвища ,також оригінальні жидівські.

НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

МАДРИД. — Червоні військa пробували прорвати лінії революціонерів біля Мадриду, але не осягнули успіху. Після звідомлень революційного штабу, їх відперто з тяжкими втратами; вони залишили 2,800 вбитих, а багато попало в полон. Також відперто наступ червоних в околицях Кордоби в якому вони втратили 500 вбитих. Біля Більбао революціонери далі в наступі й захопили важне місто Дуранґо. На поміч червоним поспішає сім баталіонів.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адр.: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ФАРМЕРИ Й РОБІТНИКИ

Події в Герші, в стейті Пенсилванія, зовсім несподівано розкрили перед громадянством багато суспільних наук. Навчити вони можуть багато й робітників, фабрикантів і фармерів.

Звичайно кожна з цих суспільних кляс дивиться лишень на свої безпосередні інтереси, не дбаючи за інтереси інших кляс. Наприклад, робітники підчас страйку часто думають лишень про себе й своїх противників. Забувають нераз, що успіх страйку може залежати в поважній мірі від третьої сторони, так званої публики, чи загалу. Бувають випадки, в котрих робітнича орґанізація має велику силу, підприємці мають малу, час і обставини сприяють робітникам, а все таки цей третій чинник відограє велику ролю й може повернути вислід боротьби в зовсім інший бік.

Щось таке грозить в Герші. Частина робітників місцевої фабрики чоколяди вийшла на страйк і засіла в фабриці, заставляючи цим перервати працю тих робітників, що не хотіли йти на страйк. Як звичайно, сидячий страйк не вимагає однодушности робітників для перервання роботи. Власне при сидячім страйку навіть незначна меншість може зірвати рух у фабриці. Одначе, що виглядає на упрощення, може показатися якраз ускладненням, — як поза сидячими страйкарами є багато робітників, що хочуть працювати. У цьому випадку так власне справа й малася. Отже проти страйкарів стояли не лишень фабриканти, але й товариші страйкарів.

У цьому випадку кромі цих противників страйку зявилися ще одні, а саме довколичні фармери, що доставляють до фабрики чоколяди молока. Через страйк фабрика перестала купувати від фармерів молоко. Діткнені стратою фармери, як звичайно це буває, шукали за виновником своєї страти. Побачили перед собою сидячих у фабриці робітників. Для фармерів, що працюють від сходу сонця до заходу, це невидана подія — сидіти коло варстату праці з заложеними руками. Якби вони подумали глибше, то може зрозуміли би, чому робітники це роблять, хоч як це тяжко людині думати про умовини життя людини з іншої кляси, та ще до того, як вона сама від цього терпить. Цього тут не було. Фармери бачили перед собою непрацюючих робітників. Вони продавали молоко фабрикантам, отже фабриканти були їх приятелі. Отже робітники вороги. І фармери кинулися на сидячих страйкарів і силою викинули їх з фабрики.

Що варта був їх вчинок, показалося на другий день. Фабриканти пробували пустити фабрику в рух, але на вид грізної постави великого числа страйкуючих робітників, збираючихся під фабрикою, відпустили робітників домів. Отже все так знов настав застій у праці. Не працює фабрика. Тратять доходи фабриканти. Не мають праці робітники. Не продають свого молока фармері. Впертість фабрикантів і завзятий гнів фармерів справи не розвязав, а тільки замотав.

Олександер Кошиць.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ЗВУКОВА ФІЛЬМА „НАТАЛКА ПОЛТАВКА"

("Avramenko Film Productions, Inc.")

Сценарій В. Авраменка й М. Ґана. Музика Шведова. Режісура Ґана. Дирекція: В. Авраменка.

Багато вже було писано спиводу появи фільми „Наталка Полтавка", цього небуденного явища в життю американської України. Та ще й досі не сказано ніким слова **докладної критики.** А писати є про що, і спиводу чого, й через що. Бо не тільки збільшення наших національних культурних скарбів, а й **збереження** їх та **охорона** набирають в сучасний мент для нас українців особливо гострого й актуального значіння з огляду на те, що доля позбавила нашу націю всіх інших, крім культурних, засобів оборони своїх прав на самостійне державне життя. Отже особлива обережність та гостра критика кожного нашого кроку в цьому напрямку є не тільки вимогою, подиктованою уже і самим часом, але й є **національним обовязком** кожного культурного українця. А тому, що „Наталка Полтавка", у вигляді фільмової гри, є не тільки репрезентацією нашого красного письменства перед чужинцями, але теж і відзеркалюванням душі й життя нашого народу, — вона потребує особливої уваги. Для належної оцінки фільми треба перше всього пригадати загальні відомости про цей твір Котляревського, та ту ролю, яку він відограв в національнім життю та в культурі Українського Народу.

I.

В самі страшні часи царської неволі, коли Росія повернула наш нарід в мовчазну робучу масу, якій відмовлено прав людини, і яку продавали й на собак міняли, та коли не можливі були ніякі прояви навіть якоїсь думки про українську національність, — залунав голос Котляревського. Це він, у лагідній, приступній усім формі театральної вистави, заговорив українською мовою про поневолений український нарід, вивів перед людське око шляхотні риси душі нашого селянина та зігрів їх таким теплом любови й пошани до чоловіка, що скромна українська оперета набрала **глибокого вселюдського значіння.** Висока ідея перемоги добра над злом, світа над темрявою, високих проявів людського духа над низькими, роблять „Наталку Полтавку" наче українським тестаментом моральности нашого народу та „Декляраціею" його людських прав. Гуманістичні ідеї, якими вона наче зсередини освітлена, проклали їй шлях до серця кожного слухача, до якоїб суспільної верстви чи нації він не належав. Доказом цього є вже те, що „Наталка" більше сотні років не сходить з репертуару і українського і російського, й навіть жидівського театру. А ось тепер пішла в широкий світ у формі фільмової дієгри. Для Українського Народу „Наталка Полтавка" є одним з угольних каменів національного відродження, початок нашого красного письменства, а разом і одним з найкращих зразків його. Вона той корінь, з якого виріс наш, найкращий у світі народній театр, а разом з тим і один з найкращих зразків театральної штуки по делікатности малюнку, яскрявости й чистоті мови, природности драматичного завязання, реалізму типів і тонкости психольоґічної аналізи. Не даром же ґеній нашого письменства Шевченко склонив голову перед Котляревським, коли сказав: „Будеш батьку панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє, тебе не забудуть". Отже з огляду на мистецьке, культурне й національне значіння, **„Наталка Полтавка" є одна з наших святинь** в тому духовному національному „ківоті", до якого, як співає церковна пісня, „да нікакоже коснеться рука скверних" (до якого не можна торкатись брудною рукою).

Здавалось би, що це все повинніб були мати на увазі й ті, хто взявся за фільмування цього твору... Та як воно вийшло, побачимо далі.

II.

Саму ідею переведення „Наталки Полтавки" на екран треба вважати невдалою. Сценічна її форма є для наших часів застара, а для фільми цілком не надається. В ній мало руху, нема різкої зміни місця й часу, нема тої ріжноманітности, якої вимагає екран, взагалі нема того, на чім базується фільмове мистецтво. В „Наталці Полтавці" все основано на діялозі, на протиставленню характерів, на певній фільософії, в якій полягає вся суть твору. Ясно, що фільмовому мистецтву, якому залежить більше на дії, ніж на словах та ідеях, тут нема чого робить. Але коли вже переведення на екран було так конче необхідним, то урухомлення цього твору, згідно з вимогами екрану, та достойне мистецьке поширення його рамців, потрібувало дуже багато від тих, що бажали це діло здійснити. Тут потрібні не тільки знання театру, глибокий режісерський досвід, винахідливість та мистецька інтуіція, але й відповідне знання української літератури, історії, етноґрафії, музики й національної психольоґії. Бо саме завдання, трудне й відповідальне, схоже на те, як би хто хотів не тільки реставрувати, але й доповнить картину ґеніяльного маляра, не ушкодивши самого твору. Літературний бік „Наталки Полтавки" остільки філіґранно опрацьований, характери так майстерно вималювані, дія так льоґічно сплетена, а самий твір до цеї міри суцільний, що говорити тут про будь які скорочення чи додатки, просто не можливе. А вже думать про перерібку — булоб цілковитим варварством. Отже для підготовки драми на екран зоставався єдиний шлях: перенести її на другу картину, саму по собі цікаву, але не маючу до драми жадного відношення, щоб утворить тім чином живе тло, не звязане ні часом ні місцем, якого не може дати театр і нерухома декорація. Тут ставав до послуг наш багатий фолкльор з народними звичаями, музикою, піснями, барвистим сільським побутом. А також і чудова наша природа. На тлі їх можна було вивести дію „Наталки Полтавки" без жадних змін, але в поширенім вигляді.

Здавалось, що на це все й заповідалось, коли були оголошення", що дію поширено й доповнено, а дієві особи збільшено до 150".

На ділі сталося щось гірше, а власне: твір не добавлено, але **перероблено.** Всю картину розірвано на шматки, втиснуто незграбні й непотрібні латки, які позшивано вигадками убогої фантазії. Героїв драми поставлено в нові, цілком недоречні обставини й умови, та примушено їх говорити не словами Котляревського, а мовою сценаристів. Словаж їх власних роль іноді зменшено більш як на половину, як це сталось з ролею Возного.

Ось так вийшла цілком нова дієгра, з новим положенням і новими типами, а з Котляревського зостались... одні ґудзики. До тогож ще, і в цю нову дієгру введено нові типи, зовсім непотрібні, що не мають нічого спільного з темою твору, і які дісно „поширили" дію, але такими блазенствами і шаржами, що відволікають увагу глядача від головного, та які звульгаризували та засмітили самий твір до цеї міри, що звели все до базарної сміховини.

Перше всього сценаристи завзялись за всяку ціну зробить з драми веселу комедію. І постарались, щоб було як можна більше „смішного", так, як вони це розуміють. Для цього Возний співає „смішним" бабячим голосом, „смішно" шкутильгає, „смішно" міняється з Виборним шапками, „смішно" балакає (пяний) з свиньми, „смішно" бігає та вимахує палицею, взагалі робить ріжні „смішні" трики. Знову якась потвора, яку в програмі названо паламарем, „смішно" загикується, „смішно" бігає по селі, а пяний „смішно" шукає дверей, і ледви „смішно" не блює в коршмі. Виборний „смішно" вимагає грошей за сватання, „смішно" вигукує з Возним якусь пяну пісню, „смішно" дириґує в коршмі пяною кумпанією, та ледви не валяється по дорозі пяний і т. д. Весільні гості теж „смішно" бігають по полю, „смішно" озброєні хазяйським приладдям (з дійсно смішними камяними обличями), а зза дерева „смішно" виглядає американська церква з білим, мабуть теж „смішним" шпилем. Глядач ніяк не може збагнути, чи це є голівудський „ексерсайз", чи полювання на зайців? Бо ні зчого не пізнати, чого й за ким ці люди женуться, коли ніхто не тікає, чому вони „озброїлись"; чого побігли з поле, коли Петрів голос чутно було під вікном; як вони могли забігти з Полтавщини в Ню Джерзі, чому вже з ними разом не біжать корови, свині й гуси, через яких не міг пройти вулицею ні Возний ні Виборний (можливо хіба, що автор сценарія каже нам догатися, що ввесь товар побіг наперед!) і т. д. Взагалі не можна нічого збагнуть.

Від цього „смішного" нарешті робиться сумно й соромно до обурення. Хоч треба сказати, що у панів сценаристів та режисерів буває іноді щось дійсно смішного, але саме там, де вони роблять щось серіозно. Досить вказати на сцену у Возного, яка вібувається в офісі, якого ніяк не могло бути в селі, бо Возний належав до „Гродского суду", а що був у повітовому місті. Або на Наталчине весілля з „балетом" дітей в лакерованих черевичках, та на „німу сцену" (на пів години), коли почувся Петрів голос (це копія з Гоголівського „Ревізора"). Або на „орґанізований" виступ у Полтавськім селі Авраменкової „школи танцюристів" в українських одностроях, з специяльними танковими фіґурами, зі штампованими рухами та з маскарадним номером „Чумачків" під „орґанізовані" звуки симфонічної орхестри. А до цього можна ще додати всю костюмерію фільми, її бутафорію та безліч ріжних триків.

(Далі буде).

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ІМПРЕЗИ

Святкуймо обєднано, спільними силами, у великих салях, при великім здвизі народу, і з програмами високого мистецького рівня. Такий голос підноситься у старім краю. Львівський „Новий Час" пише про це в статті під заг. „Шевченківські імпрези як засіб пропаґанди". Читаємо там між іншим таке:

„Святкування Шевченківських роковин має за собою в Галичині понад 70-літню традицію. Започаткувала її молодь середніх шкіл, згуртована в тайних ученицьких громадах, яких душею в 60-тих роках мин. віку був львівський богослов Данило Танячкевич. Сходилися молоденькі ентузіясти Музи Шевченка в добре законспірованій кватирі десь на передмістю, деклямували там безсмертні твори поета, співали перші композиції до його слів, виголошували палкі промови. І переживання на оттакому святі западали глибоко в душу на ціле життя.

„В 70-тих роках Шевченківські роковини зачинає Львів святкувати вже публично. Почин до цього дають перші випуски діячів, що вийшли зі згаданих ученицьких громад. Промовцем на цих святах виступає один з найчільніших діячів того часу, вихованець тернопільської громади. — Володимир Барвінський. На Шевченківські роковини зїзджається у Львові народовецька інтеліґенція й з провінції.

„Росте, поширюється і поглиблюється народовецький рух. Шевченківські роковини зачинає святкувати публично й провінція. Зпочатку більші міста, що мають у себе ґімназію (отже, не тяжко за хор!), а відтак кожне міст й містечко і вкінці, на початку нового віку — й свідоміші села.

„А центр духового життя Галицької Землі, Львів, устроює в тих часах щорічно великий репрезентаційний концерт. Амбіцією впорядчиків такого концерту стягнути на виступ до Львова Мишугу, чи Крушельницьку, чи Менцінського. А промову обовязково виголошує хтось з центральних постатей Галицької України.

„Багато років минуло від оцих репрезентаціних Шевченківських свят перед війною. А ще й сьогодні учасники їх з глибоким зворушенням згадують хвилини, пережиті в салі „Фільгармонії" чи „Спортової Палати".

„Останній такий репрезентаційний концерт відбувся на передодні світової війни. Виступали на ньому: Мишуга і Менцінський, а промову виголосив незабутній Евген Олесницький. Публика виходила зі салі „Спортової Палати" просто очарована двома соловіями й потрясаючою промовою Олесницького на тему: „Чи ми діждемось Вашинґтона".

„Після світової війни репрезентаційні Шевченківські свята, устроювані заходами центральних культурно-освітніх установ, якось переводяться. Шевченківські роковини святкують собі окремі установи (звичайно, читальні) та школи, кожна у власному заряді. Кожне таке свято дана установа чи школа реклямує в пресі, висилає окремі запрошення.

„Цей хаос у святкуванні Шевченківських роковин далеко не причиняється до поглиблення культу Кобзаря. Він його радше банялізує.

„Тому з радістю доводиться привітати спробу львівських рідношкільних чинників навязати до традицій передвоєнних часів.

„Шевченківські свята можна зробити величавим пропаґандистичним засобом. На жаль, культурницька пропаґанда у нас занедбана. І хоча захоплюємося досягненням на полі культурницької пропаґанди в інших народів, від років пасивно приглядаємося, як по окремих установах витрачується чимало енерґії на устроєння **шабльонового** Шевченківського концерту, замість вихіснувати цю енерґію на устроєння **імпозантної** імпрези, яка глибоко впялилася би в душу ширшої громади.

„Є-ж у нас люди, що бачили, як такі речі роблять сьогодні інші народи!

„Шевченківське свято, в центрі чи на провінції, повинно дати публиці дійсно сильні враження. До цього треба відповідно змодернізувати програму такого свята. Ну, і **скінчити з концертовим хаосом,** устроюючи збірні Шевченківські імпрези".

НЕОПОГАНСТВО В ЕСТОНІЇ

Останніми часами разом із струєю націоналізмів починають вертатися до життя в деяких країнах Европи **передісторичні релігії.** Таке є в **Німеччині, на Мадярщині, Литві, Латвії й Естонії.**

Про неопоганство в Німеччині відомо розмірно найбільше. Прихильники раді би привернути богів старинних ґерман. Відтворюють менше або більше щасливо та вірно культові обряди або творять нові, більше пристосовані до сучасного життя. А основною метою проповідників „ґерманського неопоганства" є створити якусь „народню релігію", що булаб одним із чинників, які лучать нарід у цілку цілість. Інші неопоганства виросли майже на такому самому ґрунті.

Цікаве, що німецьке неопоганство, яке останніми часами стало вже голосне, є молодше від неопоганства одної з наймолодших держав в Европі — в Естонії.

Тепер естонське неопоганство має коло тисячку визнавців, переважно зпоміж інтеліґенції (головно університетської та шкільної молоді) та зпоміж офіцирів. Цим ріжниться неопоганство в Естонії від багатьох тамошніх релігійних сект, яких члени походять головно з неінтеліґентних кол.

Естонське неопоганство можнаб назвати радше фільософією ніж релігією. Ріжниться воно від релігійних сект тим, що не має в собі містичної екстази. Начальний редактор „Ваба Маа" Ляман у статті „Неопоганство серед естонців" називає це неопоганство релігією націоналізму, релігією націоналістичної леґенди.

Основниками естонського неопоганства був один старшина саперів і інжинір К. Утусте. Останній—відомий соціяліст 1905 року „навернувся" потім до націоналізму. Основуючися на релігійних леґендах передісторичних естонців, стали вони проповідувати „таразм". Ця назва походить від передісторичного бога богів естонців Тара.

Та професор Крон твердить, що передісторичні естонці й фіни не почитали таких богів, лише був у них культ предків. А всеж у хроніках із XII до XII століття згадується головного бога естонців Тарапіта. Назву цю пізніше пояснили як „Тара авіта", воєнний оклик естонських воїнів. Це мало значити „Поможи Тара!"

Богові Тара присвячений був четвер, подібно, як і скандинавському богові громів.

Дараісти виявляють велику запопадливість і фанатизм, що поважно починає затрівожувати лютеранське духовенство Естонії. Цій справі присвячують багато уваги на нарадах теольоґів.

Незалежно від тараістів сучасна естонська література виявляє велике зацікавлення давньою бувальщиною естонців. Останніми роками нагороди президента держави здобули дві, тепер найбільше читані історичні повісти: „Урмас і Маріке" Хіндрея та „Бій на Умера" Метсапурка. Перша повість переносить нас у часи естонських вікінґів X і XI століття. У бурливі часи, коли повстають осередки будучих надбалтійських держав. Це часи перемоги бога Тара над культом предків і перша стріча з Христом. Вікінґів—великих воївників — веде могутній бог, строгий та мстивий, як і його доба.

Друга повість—це доба хрестоносних походів, боротьби поганства з християнством.

У повісті „Урмус і Маріке" вожди естонців, вожди народу, є проти християнства, бо християнська релігія для них замягка, занадто чутлива. Тому вони бояться, що християнська релігія матиме відємний вплив на старі, строгі обичаї воїнів. У другій повісті християнство хрестоносців уже більше воївниче, одначе несе зі собою експанзивну, космополітичну культуру.

Бідний турчин ішов базаром із драбиною та кричав:

— На бік, люди! На бік!

Багач Гусеін не хотів уступитися і бідний вдарив нехотячи його драбиною. Багач счинив крик, бідного турчина поволікли до судді. На всі питання бідний не відповідав ні словечком, мовчав наче німий, махав лише руками та робив ріжні міни.

— Таж він глухонімий! — сказав суддя.

— Глухонімий? — засміявся глумливо багач. — А чомуж він передтим умів так голосно верещати, як ішов базарем: „Люди на бік!", що все місто чуло?!

— То чомуж ти не уступився з дороги? — спитав тепер бідний, а суддя увільнив його.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВЧИТЕЛЬСЬКА ЮНІЯ.

При кінці березня зібрались в місті Ітака, в стейті Ню Йорк, делеґати сімох орґанізацій учителів й створили „Нюйорську Стейтову Федерацію Вчительських Юній". Нова орґанізація приступила до Американської Федерації Праці. Як звісно, Американська Федерація Праці це союз робітничих юній. Приступаючи до неї, вчительська орґанізація мимоходом признає, що вчителі, вчительки це теж робітники й робітниці. Зрештою в своїй новій конституції вона каже, що орґанізація має коперувати з зорґанізованим робітництвом.

Знайдуться люди, які думають, що вчителі й вчительки не є робітники, бо, мовляв, вони не працюють руками, але головою, вони не працюють у фабриці але в канцелярії чи в клясі, і не носять „оверолсів", а працюють у білім ковнірі.

Заява приступлення юнії вчителів до союза робітничих юній практично кидає визов усім тим людям, які робітника судять по тому, де він працює й як він одягається.

ПАНИ ЧИ РОБІТНИКИ?

Це саме питання можна віднести й до музикантів. Скільки разів концертовим аранжерам приходиться платити за виступ музики на концерті, стільки разів у нас підносять це питання.

„Якто? —дивувався недавно один член концертового комітету, коли музикантка зажадала від нього заплати. „Таж то народний концерт..."

Цей член по фаху „пломбер". Як він зробив якусь роботу для народного дому, то він предложив свій рахунок і дістав за свою роботу заплату. Одначе, він не міг зрозуміти, як може музикантка бути платена за свою роботу.

Великий американський місячник „Фортюн" писав у статті „Фінансування симфонії" й про оплачування музикантів. „Симфонічні музиканти" — каже стаття, „є всі повноправними членами Американської Федерації Музикантів (відділ 802.) і всіх їх треба наймати за контрактом згідно з правилами робітничої юнії".

Отже навіть симфонічні музиканти, які представляють собі один з вищих типів артистичного вишколу, теж уважаються робітниками й робітницями.

ЧИ В ТІМ СИЛА, ЩО КОБИЛА СИВА.

І в цьому випадку, хто думає про музикантів і музиканток як про панів і пань, той звичайно теж судить паньство по тому, як людина зодягається, яку роботу робить і де вона працює.

Такий чоловік, подивившися як працюють симфонічні музиканти й музикантки, думає, що це пани й пані: вони одіті, як на свято, як на баль або бенкет.

А прецінь ці на свою працю так парадно одіті люди вважають себе робітниками. Якби їм сказати, що вони пани, вони висміяли би такого чоловіка: Адже й ресторанний послугач теж одітий у фрак. Чи він пан?

ЧИСТА РОБОТА ПРИЗНАКА ПАНЬСТВА.

Судять інколи „панство" по „чистоті роботи". Хто працює в чистій комнаті, цей пан, хто працює коло брудної роботи, це мовляв робітник.

Виходило би, що вчитель, що працює в школі, та музикант, що працює в гарнім театрі або концертовій салі, або кельнер („вейтер"), що працює в гарнім ресторані, це пани.

І виходило би, що „пломбер", що працює коло брудної роботи, це робітник.

Як піти до робітничої юнії, то там учителя, музиканта й кельнера приймуть до робітничої орґанізації, а „пломбера", що робить „брудну" роботу, можуть до юнії не приняти, але відправити як підприємця, пана.

ПАНСЬКА ЗАПЛАТА.

Як так, скажуть, то певно по заплаті рахуються пани.

„Фортюн" каже, що „пересічна заплата музиканта в фільгармонійній орхестрі виносить на тиждень 91 долярів".

Скажуть: Таж це панська заплата! Людина з такою заплатою на цілу губу пан.

І справді, могло би здаватися, що пан. Адже бувають „пани", що й такого зарібку не мають. Тимчасом, робітничі юнії кажуть, що це не пан. Що більше, — як каже „Фортюн", „тижнева заплата в фільгармонійних орхестрах сягає від $76.50 на тиждень до $255 на тиждень". А прецінь за правилами робітничої орґанізації навіть цей музика, що бере на тиждень 255 долярів, теж не пан, а робітник.

„ПАНИ" ПО ҐАЗЕТАХ.

Страйк ґазетярів щоденника „Лонг Айленд Прес" кидає світло на ще одних панів.

Застрайкували ці ґазетярі, виставили перед ґазетою пікети, домагаються признання своєї робітничої юнії. В людей, що привикли дивитися на редакторів, як на панів, це справжня дивовижа: пани називають себе робітниками, орґанізують робітничу юнію виставляють пікети, домагаються признання юнії, збільшення заплати.

І якої заплати! Деякі з них мають по 85 долярів у тиждень, власники дають їм по $10 у тиждень підвишки, а вони й цим невдоволені.

Видно, що й тут вичайне паняття панства не пасує до цих фактів життя.

У священика.

— Та з вами можна збожеволіти, скільки я вже говорю вам — каже священик до селянина. — Не перечу, що мусите бути записані в метриках, та щоби знайти дату, чейже мушу знати бодай приблизно коли ви народилися.

— То прошу, єгомостя, мамуня небіжка казали, що я народився в осени, як уже бараболі люди повикопували.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

18.

Тов. „Згода", від. 210 У. Н. Союзу в Бронкс, Н. Й., піддає під розвагу такі проекти:

Взявши на увагу те, що за минулі роки, не зважаючи на наші великі зусилля в приєднуванні нових членів, наш У. Н. Союз малощо зріс, та що приєднати нових членів тяжко через високі оплати, і щоби піти цьому на уступки, ми пропонуємо:

1) Тому, що новий рід обезпечення дає змогу робити членам деякі винагороди, щоб такі винагороди в роді полекші в оплачуванню вкладок були використувані у більшій мірі зглядом тих членів, котрі були будівничими У. Н. Союзу. З тим кожний погодиться, що ті члени заслужили собі на таку полекшу.

2) „Свобода", орган У. Н. Союзу, повинна бути троха більша, хоч на шість сторін, а кошти побільшення треба покривати з оголошень, а членам зменшити кошти.

3) Члени, котрі визичують гроші на свою грамоту і від цього платять 6%, терплять несправедливо. І тому домагаємося, щоб на будуче такі члени ніякого проценту за таку позичку не оплачували.

4) Пропонуємо делеґатам, щоб вони вирішили, де має відбутися наступна Конвенція У. Н. Союзу, а не так, як тепер, що головний уряд сам це рішав.

5) Пропонуємо, аби Головна Конвенція вислала делеґацію до президента Рузвелта, аби забрав голос в справі Української Нації й її змагань до визволення, як тих українських земель, що є під польським ярмом, так і тих, що є в російській неволі під Совєтами.

6) 19-та Головна Конвенція У. Н. Союзу повинна висловити своє попертя у змаганнях президента Рузвелта переперевести реформу Найвищого Суду Злучених Держав.

Лука Кіндрись, предсідник; **Теодор Давидів,** касієр; **Іван Франко,** секретар; **Олекса Плескун,** делеґат.

19.

Відділ 347 У. Н. Союзу в Мілвіл, Н. Дж., на відбутих зборах, дня 21. лютого ц. р., ухвалив дати під розвагу конвенціним делеґатам наступні передконвенційні проекти:

1) Щоб головні урядники не забирали два уряди, як минувша конвенція зробила, бо ми на тім нічого не защадили, а тільки те робили, що один урядник мав дуже скромну платню, і ту йому відобрали, а дали тому, що і так мав забагато.

2) Щоб шановні делеґати радили в справі проценту, котрий члени платять від своїх позичок, бо по відділах є велике нарікання. Говорять, що від своїх грошей мусять платити аж 6 процент, а чужим головний уряд позичає на 4 процент. Думаємо, що члени будуть вдоволені, як делеґати змінять з 6% на 4% і то буде вистарчаюче на переписку.

3) Щоб не допустити до того, що відділ мусів мати аж 50 членів, щоби бути уповажненим висилати делеґата. На нашу думку, хай лишиться так, як досі, що відділ мусить мати найменше 25 членів.

4) Щоб порушити справу Сиротинця. Як не можна Сиротинця збудувати, то принаймі збудуймо Приют для старців, а народний фонд обернім на утримання приюту, бо з народного фонду члени і так не користають, а тільки користають ті, котрі навіть не є членами У. Н. Союзу, і ще говорять такє, що ми маємо школу, а що має У. Н. Союз.

5) Щоб редакторів вибирала конвенція і призначувала їм платню, а не так, як було до цього часу, що ухвалять собі платню, яку самі хотять.

6) Щоб шановні делеґати назначували місце конвенції, а не екзекутива.

7) Щоб застановитися над справою „Свободи", бо молодіж не хоче платити за орган, що в ній нема нічого цікавого, а друге, що багато є молодіжи, що не вміє по українськи читати. На нашу думку, видавати 2 листки як щоденник в американській мові.

Теодор Ковальський, предс.; **Митро Прохович,** касієр; **Григорій Тимчій,** секретар і делеґат.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

(З нагоди наближаючоїся конвенції).

Час від часу знаходимо на сторінках українських часописів в Америці згадки про Союз Українок Америки, особливо тепер, з приводу проголошення конвенції орґанізації. В дописах читаємо: „Жіноцтво **почало** живо інтересуватись", „Відділи С.У.А. **почали** орґанізуватись", „Надходяча конвенція С.У.А. спонукала **знов** наше жіноцтво до праці" і т. д. Виходило би, що наше жіноцтво дійсно ледвиш**почало** орґанізуватись, інтересуватись і т. д. **завдяки** надходячій конвенції.

А щож булоб, колиб не конвенція? А що робило наше жіноцтво на протязі 12 років існування С.У.А.? Якже він повстав, вдержався і зріс за той час, коли аж **тепер** жіноцтво **почало** працювати?

Надходить конвенція, це правда, але ми повинні **вже** бути готові з нашими проектами, плянами для дальшого розвитку нашої орґанізації, а не щойно **тепер** почати інтересуватись орґанізацією. На останній конвенції з 1935 р. булиж якісь резолюції, які ми приняли. Але чи ми їх виконали? А як ні, то яке буде оправдання? Здавати звіти про те, скількы в днів відділ було балів, пікніків чи концертів і скільки придбав відділ грошей, цього рішучо замало. Такі звіти добрі на зборах відділу. З таких звітів конвенція не може виробити ніякого пляну, ніяких резолюцій, ніяких уліпшень, ні не може мати найменшого поняття про зріст орґанізації та її працю, яку приписує статут.

З проголошеного Централею С.У.А. порядку конвенції видно, що плян її зовсім не ріжниться від пляну конгресу, який скликав С.У.А. в 1932 році. А всеж таки конвенція з 1937 р. повинна ріжнитись від конгресу з 1932 року. Чому? Ось чому: **Конґрес Українського Жіноцтва Америки й Канади був скликаний Союзом Українок Америки.** На цей конгрес запрошено не тільки делеґаток С.У.А., але також делеґаток усього українського зорганізованого жіноцтва по цім боці океану, для переглядy наших жіночих сил, для виготовлення пляну праці в міру цих сил, для способу орґанізації українського жіноцтва в Америці й Канаді і для виміни думок та способу співпраці обох Союзів Українок. І тому саме були читані й виголошувані реферати на **ріжні** теми, які торкались питання українського жіноцтва тут за океаном. Справи С.У.А. були лишені на сам кінець конгресу, де були приявні **тільки** делеґатки нашої орґанізації, і на підставі рефератів і дискусій загального характеру, ми мусіли вибрати принципи і вказівки для праці на полі виключно С.У.А. На тім то засіданні принято новий статут. Для того, що це була перша спроба того роду в історії американської України, перший конгрес українського жіноцтва мусів прибрати загальний характер і цеї програми конґрес держався.

Колиж порівняти цей плян з плянами конвенцій С.У.А., так вони нічим не ріжняться. Ми знов бачимо цілий ряд рефератів, які хоч може і булиб добрі, то зовсім не підходять на конвенцію, **бо на це нема часу.** Знову спитаєте чому? А саме тому, що маємо **всього два дні до розпорядження.** Будуть звіти Головної Управи й дискусії, звіти делеґаток й дискусії, проекти, зміни чи додатки до статуту, справи вкладок до Централі, чи мають остати такі як є чи змінити, фонд конвенційний, фонд народний, спосіб орґанізування молоді, відділ українського мистецтва, вибір уряду. Додаймо, що Союз Українок у Львові потребує міжнародних звязків, а що їх не може мати через обставини і перепони з польського боку, то сподіється, що С.У. Америки йому в цім поможе. Хтож краще від конвенції може цю справу вирішити?

Коли до того всего ще додати пляновані вечорі і концерти, то годі уявити собі, де ще місце на реферати. Хіба, що це все змішається як горох з капустою й делеґатки відідуть домів з тим, з чим приїхали.

Як можна тратити такий дорогий час і гроші на реферати, вечері і концерти, а лишати важні орґанізаційні справи неторкані зовсім, або тільки поверховно, важко зрозуміти.

А може ні, може не треба справу брати занадто серіозно...

Ще одна дуже важна справа, а саме справа видавництва нашого журналу. Мали ми наш жіночий журнал „Жіночий Світ". Не наш власний, що правда, але піддержуваний і передплачуваний нашим членством, і був офіціяльним органом С.У.А. І не всі з цього вповні були задоволені. Алеж перше, була тільки одна редакторська сила; а друге, не було там ніколи подостатком гроша; третє: закоротикий час він виходив, щоб можна було його поліпшити. Українське жіноцтво Америки, чи не хотіло зрозуміти, чи не відчувало потреби свого часопису тоді, коли його мало, бо ставилося до нього холодноокровно. Тепер, коли його не стало, ми відчуваємо його потребу. Брак жіночого журналу особливо відчуває С.У.А. Безперечно, скаже дехто, що нам свого часопису не треба, бо ніби є доволі українських ґазет в Америці. Це правда, що вони є, але в якому відношенні стоїть С.У.А. до тих ґазет?

В Америці маємо багато орґанізацій, котрі видають свої власні пресові органи. Вони можуть служити і служать виключно для справ своїх орґанізацій. Навіть малі групи видають свої ґазети, бо в „комірнім" в теперішніх часах орґанізація не може працювати для свого зросту й розвитку. Без власної ґазети членки тратять звязки з Союзом Українок Америки.

Ми, українське жіноцтво зорґанізоване при С.У.А., мусимо мати свій часопис, коли хочемо вдержати наші звязки між собою, коли хочемо, щоб наша орґанізація не йшла під ніякі групові впливи, коли хочемо самостійно стати на ноги. Зростові нашого С.У.А. не поможе ніхто, тільки ми самі українські жінки мусимо це виконати.

Це, що тут сказане, можна назвати як хто хоче, проектом чи балачкою, але в кожному разі, це таки пригадка, над якою повинен подумати кожний відділ С.У.А. і дати відповідні директиви делеґаткам, що їх висилає на конвенцію Союзу Українок Америки.

О. Д. Л.,
членка 42 відділу С.У.А.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Річні збори С.У.А.

Дня 31 січня ц. р. відбулися в Укр. Народнім Домі річні збори 14 відділу Союзу Українок Америки в Клівленд, О. На зборах була присутна головна предсідниця С.У.А. пані Вагнерова з Ню Йорку. До переведення зборів вибрано паню Ділай, а на писарку А. Декан.

Голова здала звіт начеркуючи звіт праці з минулого року. Писарка відчитала протокол, в якому було сказано, що в минулому році відбулося 18 засідань. Впродовж року приступило до відділу 12 нових членів. В цьому році влаштовано два свята посвячення прапорів С.У.А. Влаштовано концерт, День Матери, пікнік, баль і „кард парті". Також відділ брав участь в ріжних святах спільно з іншими товариствами. На річних зборах відділ ухвалив післати $5 на політичні вязні а $5 на Рідну Школу, які вже вислано. Касовий звіт здала п. Лазука. Контрольна комісія заявила, що книжки знаходяться в порядку і вслід за тим дано уступаючому урядові вотум довіря. Опісля приступлено до вибору нового уряду.

До уряду увійшли такі особи: пані Ліско, голова, А. Декан рек. писарка, п-ні Бібановська фін. писарка, п-ні Чорній скарбничка. Провірна комісія: Пані Білецька, Мураль і Ґабрівська. Після вибору уряду зроблено пляни праці на будуче. Накінець головна предсідниця пані Вагнерова виголосила коротку але річеву промову до члениць, в якій розказала про завдання жіноцтва під теперішню пору та закликала до більшої праці. Говорила також в справі конвенції С.У.А., що відбудеться в Філядельфії. Збори висказали подяку пані Вагнеровій за її труди для орґанізації і на тім збори закінчено.

А Декан, писарка.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 2. квітня, ц. р. помер в 60-тім році життя **ЛУКА БУРИЧКА,** член Бр. св. Василія, від. 339 У. Н. Союзу, Філядельфія, Па. Покійний родився в селі Жупане, повіт Стрий, Галичина. До У. Н. Союзу вступив в 1924 р. Покійний лишив жінку Марію і два сини Михайла і Павла. Похорон відбувся 5-го квітня, в 9-тій годині рано, з дому жалоби 610 Савт Американ вул. до церкви греко-кат.

В. И. П.

Олекса Діорка, секр.

ДО ВСЕЧЕСНИХ ОТЦІВ І ГРЕКО-КАТ. ПАРОХІЙ.

(Від Союзу Українок в Америці).

Союз Українок Америки просить донести Централі С. У. А. до 1-го травня б. р., як мається справа з допомогою тій акції, яка змагає дістати для Українського Музею в Стемфорд той чудовий стіл, що його виробили наші найкращі сини в старім краю. Про цю справу писано обширніше в тих листах, що ми їх розіслали. Тепер мусимо її вкінчити. Дякуючи за дотепершню поміч, просимо о ласкаву відповідь.

За Комітет С. У. А.:
Аннета Л. Кмець.

ПЕРЕМІНЯЮТЬ ЦЕРКВУ НА МУЗЕЙ.

Як повідомляє совєтська преса, церкву св. Ісаака в Ленінграді мають в найближчому часі перемінити на державний музей. В новому музеї буде окремий відділ, присвячений протирелі.ійній діяльності православного духовенства.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На Рідну Школу.

Заходом української громади в Найставн відбулася забава-запусти. Підчас перекуски, яку приготовило жіноче Тов. Ольги Кобилянської, від. 48 Союзу Українок, приявні гості забирали слово та згадували про Рідний Край і його звичаї. При кінці забави забрав слово С. Слободян та пояснив присутнім ціль і значіння Рідної Школи та потребу помочі для неї. Опісля переведено збірку, якою занялись пані Бабяк і Половчак. Жертвували: І. Дудан і М. Носевич по $1; І. Яцишин, Шагала, Вишиванюк, Качмар, Пеленський, Слободян і Бабяк по 50 ц., а решту зібрано дрібними датками. Разом зібрано й вислано через Обеднання для Рідної Школи $10.70.

Марія Бабяк.

БРІСТОЛ, КОНН.

На народні цілі.

Гром. Олекса Каламін, посилаючи до Обеднання $5 пише: „Упродовж 5 років я не працював і за той час я втратив все майно. Морґедж загубив, а дім віддав до ґовермент і лишився без цента. Не маючи ані грошей ані роботи, мені було дуже прикро жити. Та тепер я вже дістав працю і посилаю $5 та прошу поділити всіх по $1, а то: Рідну Школу, інвалідів, політичних вязнів, визвольну боротьбу й сироти. Хай кождий свідомий українець піде за мною, а тоді можемо сподіватися, що своїми жертвами збудуємо скорше Українську Державу".

ТОРП, ВІС.

На Рідну Школу.

На Рідну Школу зложили: пані К. Кравчук, А. Ткачук, К. Проць і М. Ґвязда по $1, а по 50 ц.: М. Гривко, А. Яронь і С. Станец. Разом вислано через Обеднання $5.50.

М. Ґвязда.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На Рідну Школу.

На річних зборах від. 36-го Союзу Українок на Савт Сайд, Шікаго, члениці згадали про Рідну Школу в старім краю і зложили між собою $26. Жертвували по $1 отсі члениці: Лашин, Кріль, Максимюк, Тарандій, Божик, Ґежовська, Демко, Шумовська, Кушіль, Зеліско, Маґдзяк, Яремцьо, Урбан, Лесь, Ментус, Абрагамик, Юрчак, Ковальчук, Ґенсьорська, Фоца, Брудна, Саґан, Пухальська, П. Гладка, Савчин і Гірняк. До цеї суми доложено зкаси $14 так, що разом вислано через Обеднання $40 на Рідну Школу.

Олена Кріль.

ЕМБРИДЖ, ПА.

На Рідну Школу.

На заклик предсідника відділу 108 У. Н. Помочі, зложили на зборах $3.75 отсі урядники й члени: Г. Лазар, Л. Замірський і І. Ґарбінський по $1, а М. Цимбаляк 50 ц., і Н. Ярош 25 ц. Гроші вислано через Обеднання.

Іван Ґарбінський, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу 14. квітня, в годині 8-мій ввечір. Просимо довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — С. Присяжний, секр.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(150)

Тарзан мало цікавився вдячністю людей. Добрі вчинки він робив не задля чужої вдяки, тільки задля внутрішнього почуття обовязку. Він знав, що колиб тих вчинків він не робив, то його життя втратилоб зміст і він почувавсяб не дуже щасливо. Тому коли Орандо висказував на його адресу похвали, Тарзан собі думав: „чи справді люде-леопарди знищені до тла?"

В тойже час Калі розказувала Олд Таймерові свою історію й історію Джерого: „Хлопець застрілив вдома одного чоловіка, що накинувся на дівчину, яку Джері кохав. Після цього він втік до Африки; але не так зі страху перед карою, як зі страху, щоб не скомпромітувати дівчини. Одначе чоловік до якого він стріляв не вмер. Його врятували. Ось я приїхала сюди, щоб Джерому це сказати".

„Я радий, що вам ця місія вповні удалася", промовив Олд Таймер. „А тепер ви обоє скоро повернете домів", додав він сумно. „Ви... ти також поїдеш з нами", сказала рішуче дівчина. „Бо я тебе кохаю..." З тими словами вона кинулась Олд Таймерові в обійми. Цього дня пополудні човен, на якому сиділо четверо людей, плив здовж рікою в напрямі місця, що мало звязок зі світом.

Троє людей були невимовно щасливі. Своє щастя вони окупили великими трудами і небезпеками. Але щасливим почувався також Тарзан, хоч може почуття його щастя було відмінне від їхнього. Далеко над берегом ріки червоніла пожежа. Це був замок людей леопардів. Тарзан радів, що додержав своєї обіцянки і знищив це кодло. Тепер він думав про нові пригоди.

Кінець.